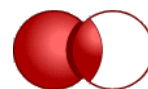

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 024-06 / 04

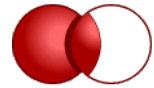
**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12.2003. godine**

**DIREKCIJE CESTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

Sarajevo, novembar 2004. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**MENADŽMENTU
DIREKCIJE CESTA FBiH
SARAJEVO**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja **Direkcije cesta Federacije Bosne i Hercegovine**, iskazanu na stranicama od 1 do 17 na dan 31.12.2003. godine. Za ove izvještaje odgovoran je menadžment Direkcije cesta Federacije Bosne i Hercegovine. Naša odgovornost se svodi na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, a u skladu sa Zakonom o reviziji budžeta/proračuna FBiH («Sl. novine FBiH» br. 48/99) i sa INTOSAI međunarodnim revizorskim standardima («Sl. novine FBiH» br. 6/01). Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruža razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanja, testiranje i prikupljanje dokaza koji podkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela, vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja kao i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da je provedena revizija prikupila dovoljno dokaza kako bi se stvorile pouzdane osnove za izražavanje našeg mišljenja.
3. U vezi finansijskih izvještaja Direkcije cesta Federacije Bosne i Hercegovine, na dan 31.12.2003.godine, dajemo mišljenje sa rezervom, obzirom da nismo imali dovoljno pouzdanu osnovu da potvrdimo, da finansijski izvještaji Direkcije cesta Federacije Bosne i Hercegovine, daju u ukupnom obimu, objektivni i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine, po svim značajnim pitanjima.

Mišljenje sa rezervom izraženo je iz razloga:

što ukupno ostvarena sredstva po osnovu propisanih naknada za ceste, koje imaju karakter javnih prihoda i koji se uplaćuju na depozitne i transakcijske račune, u skladu sa Zakonom o cestama FBiH, Direkcija cesta Federacije Bosne i Hercegovine, može koristiti samo za održavanja, zaštite, obnove, rekonstrukcije i izgradnje magistralnih cesta. Međutim, imajući u vidu da je preduzeće, registrovano u skladu sa Zakonom o preduzećima, isto je obavezno voditi knjigovodstvo i sačinjavati izvještaje kao privredno društvo, odnosno iskazivati rezultate poslovanja (dobit i gubitak iz poslovanja) i vršiti raspodjelu dobiti i pokriće gubitka u skladu sa zakonskim i ostalim propisima za privredna društva i opšteprihvaćenim računovodstvenim načelima.

S obzirom da od strane osnivača – Vlade FBiH nije jasno definisan način evidentiranja i iskazivanja, u poslovnim knjigama, ostvarenih naknada namijenjenih za finansiranje održavanja, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta (prihoda, rashoda i kapitala), od strane Direkcija cesta Federacije Bosne i Hercegovine evidentiranje navedenih naknada je vršeno na način da se po osnovu istih ne iskaže dobit iz razloga što bi se na isti morali obračunati porezi u skladu sa zakonskim propisima. Ovakvim evidentiranjem nije dosljedno postupljeno u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim načelima i računovodstvenim standardima, što je uticalo na iskazani rezultat poslovanja u toku godine i stanja na kraju godine. Također, isto je uticalo da se iskazani rezultati poslovanja u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa za period 01.01.-31.12. 2003. godine, razlikuju od iskazanih rezultata poslovanja u finansijskim izvještajima za 2003.godinu.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

Mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
DIREKCIJE CESTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
za 2003. godinu

UVOD

Direkcija cesta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Direkcija cesta) osnovana je u skladu sa Zakonom o cestama Federacije Bosne i Hercegovine («Sl. novine FBiH» br. 6/02) i Zakonom o privrednim društvima («Sl. novine FBiH» br. 2/02) i upisana u sudski registar, dana 24.10.2002. godine, kod Kantonalnog suda u Sarajevu rješenjem br. UF/I – 1528/02.

U skladu sa Zakonom o cestama FBiH (u daljem tekstu Zakon) Direkcija cesta je jedini menadžer magistralne cestovne infrastrukture u Federaciji BiH, a predmet poslovanja iste je: osiguranje materijalnih i drugih uvjeta za održavanje, zaštitu, rekonstrukciju, izgradnju i upravljanje magistralnim javnim cestama, te osiguranje tehničko-tehnološkog jedinstva sistema javnih cesta. Navedenim Zakonom, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija je prenijelo javna ovlaštenja na Direkciju cesta, koja se odnose na izdavanje: odobrenja za vanredni prijevoz; odobrenja za izdavanje priključaka, odnosno prilaza na javnu cestu; posebnih uvjeta za izgradnju objekata i instalacija; saglasnosti za radnje i aktivnosti na javnoj cesti i njenom zaštitnom pojasu; odobrenja za postavljanje znakova informacija. Pored navedenog povjereno je kao javno ovlaštenje i služba « Pomoći i informacija na cestama » koju Direkcija cesta treba da obavlja samostalno ili po ugovoru, koji će zaključiti na osnovu javnog oglašavanja, sa auto-moto klubovima.

Federacija Bosne i Hercegovine je osnivač Direkcije cesta, a kapital iste čini cestovna infrastruktura-imovina Federacije. Na osnovu Elaborata o procijeni vrijednosti imovine Direkcije cesta FBiH, sačinjenim od strane sudskog vještaka, visina kapitala utvrđena je u iznosu od 1.717.423.749,00 KM.

Organi upravljanja i rukovođenja Direkcijom cesta su upravni odbor i poslovodni organ.

Upravni odbor ima 11 članova, po jedan predstavnik svakog kantona koje predloži nadležni kantonalni organ i jedan predstavnik zaposlenih u Direkciji cesta, a iste imenuje i razrješava Vlada FBiH na prijedlog federalnog ministara prometa i komunikacija.

Generalnog direktora, koji je poslovodni organ, imenuje Upravni odbor uz suglasnost Vlade FBiH. Generalnog direktora u njegovoj odsutnosti zamjenjuje zamjenik generalnog direktora, a isti se bira kao i generalni direktor.

Sredstva za rad Direkcije cesta ostvaruju se iz prihoda ostvarenih u skladu sa Zakonom i prihoda ostvareni pružanjem usluga u okviru registrovane privredne djelatnosti. Ukupno ostvarena sredstva u skladu sa Zakonom koriste se za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta, u skladu sa srednjoročnim i godišnjim planovima održavanja i izgradnje cesta.

Na dan 31.12.2003. godine Direkcija cesta je imala 34 zaposlena djelatnika.

Sjedište Direkcije cesta je u Sarajevu, u ulici Put života br. 2.

1 PRETHODNA REVIZIJA

Ured za reviziju budžeta/proračuna u FBiH prvi put vrši reviziju finansijskih izvještaja Direkcije cesta ograničavajući reviziju na 2003. godinu. S obzirom da nismo vršili reviziju finansijskih izvještaja u prethodnom periodu, ne dajemo mišljenje o iskazanom početnom stanju na dan 01.01.2003. godine.

Revizija finansijskih izvještaja za 2002. godinu izvršena je od strane revizorske kuće angažovane od strane Direkcije cesta.

2 CILJ REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o tome, da li su finansijski izvještaji pripremljeni, u svakom značajnom pogledu, u skladu sa svom zakonskom važećom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem pribavljanja realne osnove, da li finansijski izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine. Revizijom će se utvrditi: da li su preduzete sve mjere za osiguranje, ubiranje i čuvanje javnih prihoda i da li se Direkcija cesta pridržavala zakona i instrukcija koje se odnose na nju; da li su isplate javnih rashoda ili korištenje javnih prihoda vršene po odgovarajućim ovlaštenjima i za svrhe za koje je dato ovlaštenje.

Cilj revizije je postizanje transparentnosti u radu Direkcije cesta, kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada, uspješno i efikasno obavljanje odnosno sprovođenje postavljenih ciljeva.

Revizija, također, uključuje davanje preporuka za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenju sredstava, kao i stvaranje podloge za uvođenje, primjenu za što efikasniji rad interne kontrole.

3 NALAZI I PREPORUKE

3.1. Upravljanje i rukovođenje

Organi upravljanja i rukovođenja Direkcijom cesta su upravni odbor i poslovodni organ, a njihovo imenovanje, razrješenje, kao i ostavke regulisane su Zakonom i Statutom Direkcije cesta. Pravo upravljanja Direkcijom cesta osnivač tj. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ostvaruje putem Upravnog odbora.

Vlada FBiH je Rješenjem o privremenom imenovanju predsjednika i članova upravnog odbora Direkcije cesta FBiH, V. broj: 563/2003. od 30.10.2003. godine, imenovala je privremeni upravni odbor na period od dva mjeseca, sa jednim članom manje od zakonom propisanim (imenovano 10 od propisano 11 članova). Istovremeno sa navedenim imenovanjem, doneseno je rješenje o razrješenju predsjednika i članova upravnog odbora imenovanih u 2002. godini, a koji je u 2003. godini imao 9 od zakonom propisanih 11 članova. Poslije isteka roka od dva mjeseca, što je u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH bio najduži period za koji se može izvršiti privremeno imenovanje, Vlada FBiH nije imenovala novi upravni odbor. Privremeni upravni odbor je nastavio sa radom i poslije isteka roka, na koji je imenovan i u kojem je u skladu sa zakonskim propisima mogao obavljati ovu funkciju, tako da su sve radnje koji je isti poduzimao upitne u pogledu njihove zakonske osnovanosti. U navedenom periodu donesene su odluke o usvajanju: Godišnjeg obračuna za 2003. godinu; Izvještaja o realizaciji godišnjeg plana i programa Direkcije cesta za 2003. godinu; Elaborata o redovnom popisu Direkcije cesta na dan 31.12.2003. godinu; Plana i programa Direkcije cesta za 2004. godinu.

Kao i kod imenovanja upravnog odbora, tako i kod imenovanja poslovodnog organa nije postupljeno u skladu sa zakonskim propisima, odnosno Statutom Direkcije cesta FBiH, u pogledu roka obavljanja funkcije vršioca dužnosti generalnog direktora, davanja saglasnosti Vlade FBiH (osnivača) na imenovanja istog kao i zaključivanja menadžerskog ugovora. Funkciju generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora obavljao je vršilac dužnosti generalnog direktora, u periodu od osnivanja Direkcije Cesta (juli 2002. godini) do juna 2004. godine i ako je na istu mogao biti imenovan najduže na rok od godinu dana.

Pošto u roku od godinu dana nije izvršen izbor generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora, u toku 2003. godine, Upravni odbor je dva puta produžio obavljanje funkcije vršiocu dužnosti na period od po dva mjeseca. Prezentirana je samo saglasnost na prvo produženje, dana od strane osnivača-Vlade FBiH. Sa vršiocom dužnosti generalnog direktora poslije isteka roka od godinu dana (od 03.07.2003. godine) Upravni odbor nije zaključivao menadžerski ugovor. Imajući u vidu navedeno, upitne su sve radnje koje su poduzimane od strane vršioca dužnosti generalnog direktora, poslije isteka roka u kome se mogla obavljati ova funkcija u skladu sa važećim propisima.

Konstatovani propusti prilikom imenovanja organa upravljanja i rukovođenja, kao i sama koordinacije između istih, imali su uticaja na dosljednu primjenu zakonskih propisa, računovodstvenih standarda kao i na efikasnost korištenja povjerenih javnih sredstava.

U skladu sa Zakonom, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija vrši upravni nadzor nad primjenom Zakona o cestama FBiH i propisa donesenih na osnovu istog. Međutim, nismo se mogli uvjeriti da je isto vršilo nadzor u dovoljnoj mjeri i na adekvatan način u skladu sa navedenim zakonom, odnosno povjerenim im ovlaštenjima u ime Vlade FBiH (osnivača). Navedeno se posebno odnosi na: imenovanje organa upravljanja i rukovođenja; donošenje akata i vršenja radnji u skladu sa utvrđenom djelatnošću; obavljanje povjerenih im javnih ovlaštenja; razgraničenje nadležnosti i odgovornosti po pitanju realizacije izgradnje autoceste Zenica-Sarajevo.

Potrebno je da se dosljedno primjenjuju zakonski propisi u dijelu izbora organa upravljanja i rukovođenja, a sve u cilju racionalnog i efikasnog korištenja povjerenih javnih sredstava.

Potrebno je da Vlada FBiH (osnivač) putem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, obezbijedi kontinuiran i adekvatan nadzor nad dosljednom primjenom Zakona i propisa donesenih na osnovu zakona, kao i obavljanju poslova koji predstavljaju vršenje javnih ovlaštenja, od strane Direkcije cesta.

3.2. Menadžment i sistem internih kontrola

Menadžment Direkcije cesta, nije uspostavio sistem internih kontrola putem posebne organizacione jedinice. Određeni sistem internih kontrola je uspostavljen u organizaciju rada putem akata i pisanih procedura donesenih od strane menadžmenta.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije cesta FBiH (u daljem tekstu Pravilnik) utvrđene su organizacijske jedinice i njihov djelokrug, sistematizacija radnih mjesta, način rukovođenja, ovlaštenja i odgovornosti u vršenju poslova i radnih zadataka.

Uvidom u Pravilnik kao i njegovu primjenu, konstatovano je da dio poslova utvrđen Zakonom, koji se odnosi na Službu » Pomoći-informacija na cestama » nije ugrađen u isti, kao i da je od 62 sistematizovana radna mjesta na dan 31.12.2003. godine bilo popunjeno svega 34 ili 54,84 %. Poslove koji su se trebali obavljati u okviru naprijed navedene službe, obavljani su od strane uposlenih drugog sektora, bez pismenog ovlaštenja, a što je značajno uticalo na visinu ostvarenih prihoda, kontrolu namjenskog utroška sredstava, kao i ne donošenje plana, programa i izvještaja o utrošku sredstava za ove namjene, od strane Direkcije cesta. Nepopunjenost određenih sistematizovanih radnih mjesta utvrđenih Pravilnikom, uticalo je da se poslovi obavljaju od strane neposrednog rukovodioca, da se na određenim poslovima angažuju uposleni iz drugih sektora (bez pismenog naloga), kao i spoljni saradnici po ugovoru o dijelu. Navedeno je posebno izraženo u Sektoru za održavanje, zaštitu cesta i sigurnost prometa (Odsjek za nadzor i poslove održavanja) i Sektoru za ekonomsko finansijske poslove. U Sektoru za održavanje, zaštitu cesta i sigurnost prometa od sistematizacijom utvrđenih 22 mjesta popunjeno je svega 13 radnih mjesta, a navedeni sektor pored ostalih poslova utvrđenih Pravilnikom, organizuje i vrši tehničku kontrolu (nadzor) nad izvršenjem radova na redovnom, zimskom i investicionom održavanju. Navedeno je značajno uticalo na kvalitet obavljenih poslova, dosljednu primjenu zakonskih propisa, tačnost i potpunost finansijskih izvještaja kao i adekvatnu kontrolu namjenskog trošenja povjerenih im javnih sredstava.

Računovodstveni sistem preduzeća, koji predstavlja temeljni osnov za uspostavljanje adekvatnih kontrolnih mehanizama u preduzeću i za pravilno donošenje odluka menadžmenta, u Direkciji cesta nije bio uspostavljen na zadovoljavajući način. U skladu sa Kodeksom računovodstvenih načela i računovodstvenih

standarda FBiH i Zakonom o računovodstvu nisu bili doneseni interni akti (Pravilnik o računovodstvu i računovodstvene politike i Pravilnik o finansijskom poslovanju doneseni u 2004. godini), kojima bi se regulirala pitanja vezano za računovodstveno evidentiranje, vrste knjigovodstvenih dokumenata, način izdavanja, rokove i smjernice kretanja knjigovodstvene dokumentacije, inventarisanje, evidentiranje stalnih sredstava, priznavanje prihoda i računovodstveni nadzor. Navedeno se odrazilo na tačnost i potpunost knjigovodstvenih evidencija, finansijskih izvještaja, izvještaja o izvršenju godišnjeg plana kao i njihovu međusobnu usklađenost, odnosno neusaglašenost iskazanih podataka u knjigovodstvenoj evidenciji, finansijskim izvještajima koji se dostavljaju Poreznoj upravi i Izvještaju o realizaciji godišnjeg plana i programa za period 01.01.-31.12.2003.godini koji je dostavljen Vladi FBiH.

Uvidom u dio IT sistema konstatovali smo da postojeće softversko rješenje za računovodstvene evidencije (glavnu knjigu i pomoćne evidencije) ne obezbijeduje dovoljnu zaštitu unesenih podataka iz razloga što isti ostavlja mogućnost naknadne izmjene.

Zbog svega naprijed navedenog, ne možemo potvrditi, da je ovakav način organizacije i funkcionisanja sistema internih kontrola, koje je uspostavio menadžment, obezbijedio dovoljnu garanciju za efikasnu zaštitu imovine, sprečavanja i otkrivanja prevara i grešaka, kao i tačnost i potpunost računovodstvenih evidencija, finansijskih izvještaja i izvještaja o izvršenju godišnjeg plana za 2003. godinu.

Potrebno je da se u cilju efikasnijeg poslovanja u obavljanju povjerenih ovlaštenja i raspolaganja javnim sredstvima, izvrši usklađivanje Pravilnika sa Zakonom u dijelu koji se odnosi na Službu « Pomoć-informacija na cesti», kao i da se izvrši popuna radnih mjesta utvrđenih istim.

Potrebno je da se radi efikasnog poslovanja, pravovremenog i pouzdanog finansijskog izvješćivanja i usklađenosti sa postojećim zakonima i propisima, u potpunosti uspostavi sistem internih kontrola kao i donijeti Pravilnik o internoj kontroli. Prilikom uspostave sistema internih kontrola kao i načina organizacije istih, treba uzeti u obzir veličinu, značajnost i djelatnost preduzeća.

Potrebno je uspostaviti funkcionalnu i neovisnu internu reviziju.

Preporučujemo objedinjavanja evidencija u jedinstvenom softverskom rješenju koje će biti usklađeno sa važećim sigurnosnim IT standardima.

3.3. Planiranje

Plan i program Direkcije cesta za 2003. godinu usvojen je od strane Upravnog odbora 27.02.2003. godine, a do usvajanja istog nije donesen poseban akt o privremenom finansiranju. Rebalans Plana i programa Direkcije cesta za 2003.godinu usvojen je 27.08.2003. godine. Na navedeno suglasnost je dala Vlada FBiH.

Strategija razvoja magistralnih cesta kao i srednjoročni plan i programa razvoja, održavanja, zaštite, rekonstrukcije, izgradnje i obnove cesta i objekata na cestama, nisu doneseni od strane nadležnih tijela i organa. U skladu sa Zakonom, pripremu navedenih planova trebala je izvršiti Direkcija za ceste i dostaviti nadležnim tijelima na usvajanje, a na osnovu istih donijeti godišnji plan i program.

Prema izjavi odgovornih osoba, godišnji plan za 2003. godinu je urađen na osnovu konstatovanog činjeničnog stanja na terenu, od strane nadzornih organa, iz koga su utvrđeni prioriteti u okviru raspoloživih sredstava. Međutim, za navedeno nije prezentirana relevantna dokumentacija, iz koje bi se moglo potvrditi da je postupljeno po istom. Nismo se mogli uvjeriti, na osnovu prezentiranog, da je Godišnji plan i program Direkcije cesta za 2003. godinu sačinjen na osnovu prethodno urađenih analiza o stanju magistralnih cesta, odnosno da su prioriteti za održavanje, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta, utvrđeni na osnovu prethodno usvojenih kriterija.

U skladu sa Zakonom, Direkcija cesta je bila obavezna uspostaviti evidenciju (katastar) cesta i objekata na cestama, zemljišnog pojasa, prometne signalizacije i opreme na njima. Međutim, navedena evidencija nije uspostavljena, osim dijela evidencije mostova, preuzete prilikom konstituisanja. Prema izjavi odgovorne osobe u toku su pripreme za njeno uspostavljanje. Nepostojanje navedene evidencije značajno utiče na planiranje, a posebno na donošenje godišnjeg plana i programa, kako u dijelu planiranja prihoda (naknade za korištenje cestovnog zemljišta i naknada od reklama i panoa), tako i realnog planiranja izdataka za rekonstrukciju, održavanje i izgradnju cesta (analize stanja cesta, potreba održavanja kao i opravdanosti izgradnje).

Potrebno je da se, u skladu sa Zakonom, izvrši priprema dugoročnih i srednjoročnih planova i programa razvoja, održavanja, zaštite, rekonstrukcije, izgradnje i obnove cesta i objekata i ista dostave nadležnim tijelima i organima na usvajanje. Ovo je potrebno iz razloga da bi se stvorile realne osnove da se godišnji planovi i programi donose u skladu sa Zakonom utvrđenim okvirima.

Da se izrada i donošenje Godišnjeg plana i programa vrši u skladu sa Zakonom utvrđenim procedurama i u propisanim rokovima.

Da se uspostavi evidenciju (katastar) cesta i objekata na cestama, zemljišnog pojasa, prometne signalizacije i opreme na njima.

3.4. Izvršenje Godišnjeg finansijskog plana za 2003. godinu

Godišnji obračun za poslovnu 2003. godinu i Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa Direkcije Cesta FBiH za period 01.01.-31.12.2003. godine (u daljem tekstu Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa) usvojeni su 25.02.2004. godine od strane privremenog Upravnog odbora (istom protekao rok od 2 mjeseca na koji je imenovan).

Uvidom u knjigovodstvenu evidenciju i Godišnji obračun za poslovnu 2003. godinu konstatovano je da se ukupan prihod i rashod iskazan u finansijskim izvještajima (Bilansu uspjeha) za period 01.01.-31.12.2003. godine, u iznosu od 35.631.566,00 KM (bez dobiti i gubitka), razlikuje od iznosa iskazanog u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa, koji je dostavljen Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija radi davanja saglasnosti od strane Vlade FBiH. U Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa iskazana su ukupno raspoloživa sredstva u 2003. godini u iznosu od 62.035.140,00 KM (ostvareni prihodi u 2003. godini 51.476.442,00 KM i preneseni odloženi prihodi iz 2002. godine 10.560.698,00 KM), rashodi 35.621.566,00 KM, investiciona ulaganja 11.978.275,00 KM i odloženi prihod 2003. godine 14.437.299,00 KM. Različito iskazani poslovni rezultat u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa dostavljen Vladi FBiH u odnosu na finansijske izvještaje dostavljene Poreznoj upravi najvećim dijelom je proizišlo iz različitog načina pristupu priznavanja prihoda i rashoda za poslovnu godinu, a za što nisu bile usvojene računovodstvene politike kako u pogledu načina evidentiranja tako i iskazivanja u finansijskim izvještajima.

Pored navedenog, neslaganje proističe i iz nepostojanja adekvatnih evidencija o obračunatim i izvršenim radovima i uslugama prema vrsti ulaganja i objektu u koji se ulaže, a koja se odnose na jednu poslovnu godinu, odnosno nedonošenja politika kojima bi se jasno utvrdilo koje ulaganja je tekuće a koje ulaganje je investiciono. Isto je imalo za posljedicu da je u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana dio ulaganja iskazan na poziciji investicionih ulaganja, u knjigovodstvenoj evidenciji i finansijskim izvještajima isti iskazan kao tekućim ulaganjima, kao i da su u godišnjem izvještaju iskazani izdaci po navedenom osnovu fakturisni u 2004. godini. Također, iskazana ulaganja u naprijed navedenom ne mogu se uporediti sa planiranim ulaganjima na odgovarajućim pozicijama u Rebalansu plana i programa za 2003. godinu.

Imajući u vidu da je Direkcija cesta registrovana u skladu sa Zakon o privrednim društvima, ista je obavezna voditi poslovne knjige u skladu sa Zakonom o računovodstvu i računovodstvenim standardima.

Zbog naprijed konstatovanog ne možemo potvrditi iskazane prihode i primitke, rashode i izdatke, odnosno finansijski rezultat, kako u Izvještaju o izvršenju Godišnjeg plana i programa, tako i u finansijskim izvještajima.

Potrebno je da se sa Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija, koje vrši upravni nadzor nad primjenom Zakona o cestama FBiH, i ostalim nadležnim institucijama, inicira od strane Vlade FBiH donošenje odluke, kojom bi se utvrdio način evidentiranja i iskazivanja u poslovnim knjigama naknada namjenjenih za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta (prihoda, rashoda, kapitala).

Da se poslovne knjige vode u skladu sa Zakonom o računovodstvu i računovodstvenim standardima, odnosno da se u skladu sa navedenim propisima usvoje računovodstvene politike o načinu evidentiranja i iskazivanja u poslovnim knjigama naknada namjenjenih za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta kao i način njihovog prezentiranja u finansijskim izvještajima.

Da se uspostavi adekvatna evidencija obračunatih radova i usluga prema vrsti ulaganja i objektu, koji se odnose na poslovnu godinu u svrhu praćenja izvršenja Godišnjeg plana i programa, kako vrijednosno tako i vremenski.

3.4.1. Prihodi

Prihodi i primici u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa iskazani su u iznosu od 51.476.442,00 KM, što je u odnosu na planirane Rebalansom plana i programa rada više za 14,62 %. Navedeni prihodi u knjigovodstvenoj evidenciji (na poziciji prihoda) kao i u finansijskim izvještajima (Bilansu uspijeha) iskazani su u iznosu od 35.620.964,00 KM tj. u visini iskazanih rashoda. Razlika ostvarenih prihoda je evidentirana kao odloženi prihod, odnosno prihod koji se prenosi u narednu godinu. Osnovanost i opravdanost ovakvog iskazivanja prihoda ne može se potvrditi.

Struktura iskazanih prihoda i primitaka u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa, prikazana je u slijedećoj tabeli:

R.br	Opis	Planirano u 2003. g.	Ostvarenje u 2003.g.	Indeks 3/4
1	2	3	4	5
I. Javni prihodi		40.440.000	47.475.358	117,39
1.	Naknade o pravnih lica – uplate putarine od registracije	4.200.000	4.175.074	99,40
2.	Naknada od fizičkih lica-uplata putarine za registraciju	9.300.000	9.045.268	97,26
3.	Naknada od nafte i naftnih derivata	23.700.000	30.511.681	128,74
4.	Posebna naknada za Službu «Pomoć i informacije na cestama»	2.500.000	3.107.782	124,31
5.	Naknada za prekomjernu upotrebu cesta i vanredni prevoz	130.000	172.655	132,81
6.	Naknada za reklame i panoe	210.000	253.693	120,81
7.	Naknada za korištenje cestovnog zemljišta	400.000	209.205	52,30
II. Učešće SFOR-a u zajedničkim projektima sanacije i rekonstrukcije		2.711.300	1.792.548	66,11
8.	Učešće SFOR-a u finansiranju prenesenih obaveza iz 2002.godine	1.994.800	1.792.548	
9.	Učešće SFOR-a u finansiranju projekta iz 2003.godine	716.500		
III. Učešće SFOR-a u zimskom održavanju		1.420.000	1.670.385	117,63
10.	Učešće SFOR-a u zimskom održavanju magistralnih cesta	1.190.000	1.440.385	89,86
11.	Učešće SFOR-a u zimskom održavanju regionalne ceste	230.000	230.000	100,00
IV. Učešće u zajedničkim projektima		200.000	160.000	80,00
12.	Srednjobosanski kanton	200.000	160.000	80,00
V. Ostali prihodi		140.000	378.151	269,39
13.	Prihodi ostvarena po osnovu tendera, saglasnosti, amortizacija i dr.	110.000	233.110	211,92
14.	Prihodi od kamata	30.000	145.041	483,47
UKUPNO (I + II + III + IV + V)		44.911.300	51.476.442	114,62

U ukupnim prihodima i primicima javni prihodi učestvuju 92,23 %, primici po osnovu učešća u finansiranju određenih projekata 7,04 % i ostali prihodi 0,73 %,

Ostvareni prihodi od naknada (javni prihodi), koji su utvrđeni posebnim propisima, u odnosu na prihode planirane Rebalansom plana i programa za 2003. godinu veći su za 7.035.358,00 KM ili 17,39 %. Iako je iskazano povećanje prihoda u odnosu na planirane, uvidom u dokumentaciju konstatovano je, da je bila dosljedna primjena propisa, odnosno da su od strane Direkcije cesta poduzimale adekvatne mjere po pitanju naplate: prihodi od posebnih naknada za Službu «Pomoć i informacije na cestama», prihodi od naknada za reklame i panoe i prihodi od naknada za korištenje cestovnog zemljišta, mogli su se ostvariti u znatno većem iznosu.

Posebne naknade koje imaoi drumskih motornih i priključnih vozila plaćaju prilikom registracije za službu «Pomoć-informacije na cestama» u skladu sa Zakonom i Rješenjem o visini naknade za službu «Pomoć-informacije na cestama» i način korištenja («Sl. novine FBiH» br. 59/02), uplaćuju se na depozitni račun Direkcije cesta, budući da joj je navedena služba povjerena kao javno ovlaštenje. Međutim, konstatovano je, da se navedena sredstva nisu uplaćivala, odnosno da su se djelimično uplaćivala, na depozitne račune predviđene zakonskim propisima, od strane općina Zapadno-hercegovačkog kantona, Herceg-bosanskog kantona i Posavskog kantona, o čemu su obaviještena nadležna ministarstva kako kantona tako i FBiH. Da se sa navedenom praksom nastavilo potvrđuje i Odluka o visini i načinu uplate posebnih naknada za službu «Pomoć-informacije na cestama», donesenu u 2004. godini od strane Vlade Županije Zapadno hercegovačke, prema kojoj se naknade uplaćuju na račun Zapadnohercegovačkog auto-mota kluba Široki Brijeg. O navedenom, Direkcija cesta je obavijestila Federalno ministarstvo prometa i komunikacija. Pored istaknutog, problem planiranja i praćenja naplate navedenih naknada, predstavlja i nepostojanje relevantnih

podataka, o broju registrovanih vozila (za dostavu navedenih podataka dostavljeni zahtjevi u 2004. godini nadležnim institucijama i organima).

Kao što je prethodno konstatovano da nije uspostavljena evidencija (katastar) cesta i objekata na cestama, zemljišnog pojasa, prometne signalizacije i opreme na njima, također se ne vodi evidencija obveznika (korisnika) koji su u skladu sa Odlukom o visini i načinu plaćanja naknade za korištenje zemljišta u cestovnom pojasa i drugog zemljišta koje pripada javnim cestama («Sl. novine FBiH» br. 59/02), i Pravilnikom o postavljanju znakova i informacijama na cestama i naknadama za ceste («Sl. novine FBiH» br. 59/02), dužni plaćati naknade za korištenje cestovnog zemljišta, za postavljanje reklamnih panoa i natpisa i funkcionalnih natpisa - znakova informacija. Navedeno je imalo za posljedicu da se nije vodila odgovarajuća evidencija o potraživanjima po osnovu ovih naknada (izdatim rješenjima i zaključenim ugovorima na rok duži od godinu dana), pratilo izvršenje ugovorenih obaveza i poduzimale adekvatne mjere za naplatu istih. Prema izjavi odgovorne osobe poseban problem predstavlja, nepostojanje evidencija o izdatim rješenjima i zaključenim ugovorima sa korisnicima za period prije formiranja Direkcije cesta kao privrednog društva. Međutim, nismo se mogli uvjeriti da su od strane Direkcije cesta preduzimate aktivnosti u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja na terenu i da su se prema investitorima-korisnicima, koji nisu zaključili ugovor o privremenom korištenju cestovnog zemljišta, odnosno postavljenim reklamnim panoima i natpisima u skladu sa naprijed navedenim propisima, preduzimate propisane mjere. Na efikasnost obavljanja navedeni poslova uticalo je i to, što su se isti obavljali od strane uposlenih koji su bili raspoređeni na druge poslove, iako su za isto bila Pravilnikom sistematizovana radna mjesta.

Prihodi od kamata, iskazani u iznosu od 145.041,00 KM, odnose se na doznačene kamate po osnovu sredstava, koja su se nalazila na transakcijskim računima kod banaka. Iz navedenog se može zaključiti da se, u toku 2003. godine, na transakcijskim računima nalazio značajan iznos sredstava, koja su se u skladu sa Godišnjim planom i programom, trebala koristiti za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju magistralnih cesta.

Potrebno je da se sa Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija poduzmu aktivnosti, kod nadležnih tijela i institucija, u cilju dosljedne primjene Zakona i podzakonskih akata, vezano za uplatu posebnih naknada za službu «Pomoć-informacije na cestama».

Da se u cilju bolje naplate sredstava za finansiranje cesta, poduzmu aktivnosti na utvrđivanju stvarnog stanja na terenu korisnika-investitora cestovnog zemljišta i postavljenih reklamnih panoa i natpisa. Na osnovu utvrđenog stanja, a u skladu sa Odlukom o visini i načinu plaćanja naknade za korištenje zemljišta u cestovnom pojasa i drugog zemljišta koje pripada javnim cestama i Pravilnika o postavljanju znakova i informacijama na cestama i naknadama za ceste, potrebno je poduzeti propisane mjere i uspostaviti odgovarajuće evidencije.

3.4.2. Rashodi

U Izvještaju o izvršenju Godišnjeg plana i programa i finansijskim izvještajima, ukupni rashodi su iskazani u iznosu od 35.621.566,00 KM i struktura istih prikazana je u sljedećoj tabeli:

R. br	Opis	Ostvareno u 2003. godini	Učešće %
1	2	3	4
1.	Troškovi poslovanja	2.140.267	6,00
2.	Služba pomoći i informacija	2.774.313	7,79
3.	Zajednički projekti sanacije magistralnih cesta sa SFOR-om	591.150	1,66
4.	Redovno održavanje magistralnih cesta	15.097.712	42,38
5.	Zimsko održavanje magistralnih cesta	8.736.867	24,53
6.	Zimsko održavanje regionalnih cesta -SFOR	215.058	0,61
7.	Vanredno održavanje magistralnih cesta-rekonstrukcija	5.180.486	14,54
8.	Sanacija magistralnih cesta iz 2002. godine	295.231	0,83
9.	Sanacija klizišta	589.880	1,66
10.	Ostali rashodi	602	
UKUPNO RASHODI (od 1 do 10)		35.621.566	100,00

Iskazani ostvareni rashodi u iznosu od 35.621.566,00 KM u odnosu na rashode planirane Rebalansom plana i programa za 2003. godinu 32.260.600,00 KM, veći su za 3.360.966,00 KM ili 10,42 %. Od strane Direkcije cesta nije prezentirana dokumentacija kojom bi se potvrdilo da su poduzete propisane mjere u pogledu usklađivanja prihoda i rashoda, odnosno donošenje rebalansa po propisanoj proceduri, iz razloga više ostvarenih rashoda (odstupanje pojedinih izdataka u odnosu na planirane je u većem procentu od navedenog zbirnog) kao i više ostvarenih posebnih naknada u odnosu na planirane.

3.4.2.1. Troškovi poslovanja

Iskazani troškovi poslovanja u odnosu na planirane su manji za 17,20 %, a strukturu istih čine troškovi zaposlenih (bruto plaće i naknade) 48,17%, izdaci za materijal i usluge 48,96 i troškovi amortizacije 2,87%.

Troškovi zaposlenih iskazani su u iznosu od 1.030.953,00 KM a u odnosu na godišnji plan realizovani su 88,49%. Manje ostvareno troškovi u najvećem dijelu su iz razloga što se u 2003. godini zaposlilo devet radnika uglavnom sa visokom stručnom spremom, umjesto šesnaest, koliko je bilo predviđeno planom.

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 61.473,00 KM. Amortizacija se obračunavala po linearnoj metodi i to samo na opremu, koja se koristi za potrebe stručne službe Direkcije cesta. Obračun amortizacije na ceste, tunele i mostove nije vršen, a prema izjavi odgovorne osobe, isti se nije vršio iz razloga što se na osnovu korištenja ovih objekata ne ostvaruje prihod, kako je propisano Računovodstvenim standardima. Međutim, uzimajući u obzir da se za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju javnih puteva plaćaju naknade utvrđene posebnim propisima, potrebno je da osnivač, odnosno Vlada FBiH utvrdi način evidentiranja i iskazivanja navedenih naknada od strane Direkcije cesta i da se u skladu sa istim dosljedno primjene zakonski propisi i Računovodstveni standardi u pogledu obračuna amortizacije kao i evidencije stalnih sredstava (cesta, tunela i mostova). Ovo je potrebno iz razloga što obračun amortizacije ima značajan uticaj na poslovni rezultat Direkcije cesta, a samim tim i na ukupnu strukturu bilansnih pozicija.

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 1.047.841,00 KM, a najveće stavku u okviru ovih izdataka čine: izdaci za kamate u iznosu od 414.574,00 KM; izdaci za privremene i povremene poslove 110.575,00 KM; naknade članovima upravnog odbora 85.182,00 KM; tenderi, konkursi i oglasi 55.110,00 KM; usluge održavanja 44.341,00 KM; zakupnina i grijanje 50.876,00 KM; članarine 50.997,05 KM, usluge reviziji 19.800,00 KM; reklama i reprezentacija 19.716,00 KM; usluge fotokopiranja 27.317,82 KM.

Izdaci za kamate odnose se na kamate po dugoročnom kreditu Bor banke u iznosu 7.647,37 KM i kamate po osnovu Ugovora o servisiranju kamata zaključenim sa Investicionom bankom FBiH 406.926,39 KM. Ugovor o servisiranju kamata, broj 11-27-155/03 od 21.01.2003. godine, Direkcija cesta je zaključila uz saglasnost Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, i istim je Direkcija cesta preuzela obavezu servisiranja kamata, koje se obračunavaju na salda kratkoročnih pozajmica iz prethodnih godina, a koje koriste preduzeća za održavanje putne mreže u FBiH. Na osnovu prezentirane dokumentacije nismo se mogli uvjeriti u opravdanost preuzimanja ovih obaveza nastalih u prethodnim godinama, od kojih će se dio prenijeti i u naredni period.

Izdaci za članarine iskazani u iznosu od 50.997,05 KM, odnose se na obračunate: naknade za eksploataciju šuma 35.588,45 KM; članarine turističkim zajednicama 10.000,00 KM; članarine privrednim komorama 5.408,60 KM. Obveznici obračun navedenih naknada, u skladu sa važećim propisima, su pravna lica koja obavljaju privrednu djelatnost. Međutim, imajući u vidu da su navedene naknade obračunate i na iskazne prihode Direkcije cesta ostvarene po osnovu posebnih naknada utvrđenih posebnim propisima (javnih prihoda), a koje se koristiti samo za namjene utvrđene tim propisima, postavlja se pitanje opravdanosti obračuna navedenih članarina (kao i obračuna poreza na dobit), a samim tim ukazuje i na hitnost donošenja odluke od strane Vlade FBiH o načinu evidentiranja i iskazivanja naknada u poslovnim knjigama.

Izdaci za privremene i povremene poslove isplaćeni su u iznosu od 110.575,00 KM, a odnose se na isplate po ugovorima o djelu, ugovorima o privremenim i povremenim poslovima i ugovorima o autorskom honoraru. Uvidom u dokumentaciju na osnovu koje su sačinjeni ugovori o djelu, odnosno u Rješenje o imenovanju Ekspertnog tima za projekt «Sarajevska obilaznica» i Rješenje o imenovanju komisije za reviziju glavnog projekta kompletiranja autoceste Zenica – Sarajevo Dionica Visoko – Podlugovi dužine 8,5 km, konstatovano je da je navedenim rješenjima vršilac dužnosti generalnog direktora imenovao članove komisije, s tim da u istim nije utvrdio iznos naknade. Naknada je utvrđivana prilikom zaključivanja ugovora o djelu sa izvršiocima odnosno predsjednikom i članovima komisije.

Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju, konstatovana je da kod nabavke roba i ugovaranja usluga iskazanih na poziciji troškova poslovanja, osim kod dijela nabavke kancelarijskog materijala, nije postupljeno u skladu sa Uredbom o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova.

Potrebno je da se obračun amortizacije cesta vrši u skladu sa važećim zakonskim propisima, uz primjenu računovodstvenih standarda.

Da se izvrši uvid u dokumentaciju i utvrdi opravdanost preuzimanje obaveza za servisiranje kamata koje se obračunavaju na kratkoročne pozajmice, date u prethodnim godinama, preduzećima za održavanje putne mreže od strane Investicionom bankom FBiH.

3.4.2.2. Izdaci za službu « Pomoći-informacija na cestama »

Izdaci za službu « Pomoći-informacija na cestama » iskazani su u iznosu od 2.774.313,00 KM i u odnosu na planirane veći su 23,30 %. Na osnovu knjigovodstvenih evidencija i sačinjenih izvještaja, za dio naplaćenih posebnih naknada, namjenjenih za finansiranje ovih izdataka, u iznosu od 333.469,57 KM, nije se moglo utvrditi da li su ista utrošena namjenski ili su prenesena kao odložen prihod u narednu godinu. Direkcija cesta iz razloga što nije ustrojila posebnu službu za samostalno obavljanje navedenih poslova, u skladu sa zakonskim propisima, 25.06.2003. godine zaključila je ugovor sa Savezom hrvatskih auto-moto klubova BiH (HAKBiH) Mostar i Konzorcijem Udruženjem građana Bosanskohercegovački auto-moto klub (BiHAMK) Sarajevo i Udruga građana auto-moto klub u županiji Zapadnohercegovačkoj (AMK u ŽZH). Izbor najpovoljnijeg ponuđača tj. navedenih auto-moto društava, nije izvršen u skladu sa Uredbom o postupku nabavke roba, vršenju usluga i ustupanju radova, u dijelu odabira najpovoljnijeg ponuđača u skladu sa utvrđenim kriterijima za izbor. Do zaključivanja navedenih ugovora, ove poslove u 2003. godini, obavljala su također ova auto-moto društva, a za način angažovanja istih nije prezentirana dokumentacija.

Do zaključivanja ugovora isplata izvršenih usluga (pružene tehničke pomoći motorizovanim učesnicima u prometu na javnim cestama, uklanjanje sa javnih cesta oštećenih vozila i vozila u kvaru, davanje informacija o prohodnosti cesta i pružanje druge pomoći) vršena je na osnovu Privremene odluke o finansiranju službe «Pomoći-informacija na cestama» donesene od strane Upravnog odbora, dana 18.04.2003. godine, uz prethodnu suglasnost Ministarstva prometa i komunikacija. Međutim, prilikom isplate ispostavljenih faktura, iste nisu prethodno ovjeravane od strane ovlaštenih osoba, čime bi se potvrdilo da su usluge navedene u fakturi i stvarno izvršene.

U skladu sa zaključenim ugovorima, nadzor nad obavljanjem naprijed navedenih poslova od strane Direkcije cesta je trebao da obavlja ovlaštenu predstavnik (nadzorni organ), putem ovjere dnevnika službe pomoći na cesti, dnevnika informisanja i druge dokumentacije, kojom se dokazuje obim i kvalitetu izvršenih poslova, a koje je obavezan da vodi izvođač. Navedene dnevnike, izvođač je bio dužan dostaviti uz svaku ispostavljenu situaciju. Od strane Direkcije cesta nije prezentirana dokumentacija, kojom bi se potvrdilo da je imenovan nadzorni organ, kao i da je uz ispostavljene situacije prilagana ovjerena dokumentacija, kojom bi se dokumentovao obim i kvalitetu izvršenih poslova. Vrijednost usluga je najvećim dijelom utvrđivan u iznosu uplaćenih sredstava za navedene naknade, s tim da je od strane Direkcije cesta zadržavano 10 % od iznosa uplaćenih naknada, za troškove izrade programa, izvještaja, vršenje nadzora i za manipulativne i druge troškove.

Uzimajući u obzir naprijed navedeno, kao i da nije prezentiran plan, program i izvještaj o utrošku sredstava za rad službe «Pomoć i informacije na cesti» za 2003. godinu, koje je u skladu sa Zakonom, bila obavezna da sastavlja, Direkcija cesta, nismo se mogli uvjeriti da su sredstva uplaćena za ove naknade i namjenski utrošena, kako od strane Direkcije cesta, tako i od strane auto moto društava.

Potrebno je da se u skladu sa zakonom, ostvarena finansijska sredstva po osnovu posebnih naknada za službu «Pomoć i informacije na cestama», namjenski troše samo za obavljanje poslova iz nadležnosti ove službe.

Da se u skladu sa važećim zakonskim propisima sačinjava plan, program i izvještaj o utrošku sredstava, polugodišnje i godišnje, za službu «Pomoć i informacije na cestama» i dostavlja Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija na saglasnost.

Da prilikom nabavke roba, ugovaranja usluga i ustupanja radova dosljedno primjenjuju zakonski i ostali propisi koji regulišu ovu oblast.

3.4.2.3. Izdaci za redovno održavanje cesta

Izdaci za redovno održavanje magistralnih cesta iskazani u iznosu 15.097.712,00 KM i veći su u odnosu na planirana sredstva za navedene izdatke 1.906.212,00 KM ili 14,45 %. Radovi na redovnom održavanju magistralnih cesta ugovoreni su sa 11 izvođača koji su izabrani u 2002. godini i sa istima je potpisan Sporazum o uslovima i načinu održavanja magistralnih cesta na teritoriji FBiH za period od 5 godina, u skladu sa Zakonom. U skladu sa navedenim sporazumom Direkcija cesta je dužna da do 15 decembra tekuće za narednu godinu donese godišnji program održavanja kojim se utvrđuje vrsta, obim i vrijednost radova, a u koliko se isti ne donese potrebno je donijeti program održavanja cesta za prvo tromjesečje naredne godine. Plan i program Direkcije cesta za 2003. godinu usvojen od strane Upravnog odbora 27.02.2003. godine. Više ostvareni navedeni radovi, u najvećem dijelu, rezultat su naknadnog ugovaranja dodatnih radova sa svim izvođačima redovnog održavanja magistralnih cesta. Sa istima su 11.11.2003. godine zaključeni aneksi na osnovni ugovor, u iznosu od 2.137.631,01 KM, na osnovu odluke Privremenog Upravnog odbora. Vezano za ugovaranja dodatnih radova, uvidom u prezentiranu dokumentaciju, konstatovano je da se u najvećem dijelu radi o radovima koji su trebali biti planirani kao i obavljeni u sklopu već zaključenog Ugovora o redovnom održavanju magistralnih cesta na teritoriji FBiH za period od 15.03.2003. do 15.11.2003. godine sa izvođačima.

Na kraju perioda uz ispostavljene od strane izvođača obračunske situacije (konačne), sačinjavani su i zapisnici o pregledu obračunske situacije redovnog održavanja za 2003. godinu. Navedeni zapisnici su sačinjeni od strane predstavnika Sektora za održavanje, zaštitu cesta i sigurnost prometa i izvođača. U konačan iznos izvršenih radova obračunati su ugovoreni radovi po predračunu, nepredviđeni radovi i naknadno ugovoreni dodatni radovi. Vrijednost naknadno ugovorenih radova i nepredviđenih radova, kod određenog broja izvođača, čini više od 20 % radova ugovorenih po predračunu.

3.4.2.4. Izdaci za zimsko održavanje cesta

Izdaci za zimsko održavanje magistralnih cesta iskazani u iznosu od 8.736.867,00 KM, odnose se na izdatke za zimsku službu 7.734.484,00 KM (ostvarenje 93,34% planiranih izdataka) i izdatke za nabavku i transport soli 1.002.383,00 KM (ostvarenje 83,74% planiranih izdataka).

Radovi na zimskoj službi kao i radovi na redovnom održavanju magistralnih cesta ugovoreni su istih 11 izvođača izabranih u 2002. godini sa kojima je potpisan Sporazum o uslovima i načinu održavanja magistralnih cesta na teritoriji FBiH za period od 5 godina. U skladu sa navedenim sporazumom, sa izvođačima se ugovara zimska služba za period od 15. novembra tekuće godine do 15. marta naredne godine. Na kraju ugovorenog perioda uz ispostavljene od strane izvođača obračunske situacije (konačne), sačinjavani su i zapisnici o pregledu obračunske situacije zimske službe (sačinjeni od strane predstavnika Sektora za održavanje, zaštitu cesta i sigurnost prometa i izvođača).

Ugovor za nabavku i transport soli za posipanje cesta i transport soli do punktova zimske službe zaključen je 11.11.2003. godine, u iznosu od 1.958.011,11 KM, sa AUTOPREVOZOM-teretni saobraćaj d.o.o. Mostar. U 2003. godini po navedenom ugovoru realizovano je 1.002.382,59 KM.

Odabir najpovoljnijeg ponuđača po objavljenom Javnom nadmetanju za prikupljanje ponuda za nabavku i transport soli do punktova za zimsko održavanje cesta na teritoriji FBiH, nije izvršen u skladu sa Uredbom o postupku nabavke robe, uslugama i ustupanju radova («Sl. novine FBiH» broj 67/02 i 6/03) tj. ugovor o nabavci nije zaključen u skladu sa uslovima iz ponude i provedenim postupkom nabavke. Kao najpovoljniji ponuđač odabran je AUTOPREVOZOM-teretni saobraćaj d.o.o. Mostar, sa kojim je zaključen ugovor na iznos od 1.958.011,11 KM i ako je vrijednost ponude iznosila 1.864.791,96 KM (više za 93.219,15 KM). Pored navedenog ugovorom su promjenjeni i tehnički uslovi navedeni u ponudi (vrsta odnosno krupnoća soli), a što prema izjavi ovlaštene osobe utiče na količinu utroška soli kao i efikasnost zimske službe. Prema izjavi odgovorne osobe, izbor najpovoljnijeg ponuđača je izvršen u skladu sa Uredbom o postupku nabavke robe, uslugama i ustupanju radova, međutim uslovi iz ponude su izmijenjeni po Zaključka Vlade V. Broj 555/2003 od 30.10.2003.godine (za realizaciju zaduženo Federalno ministarstvo prometa i komunikacija), kojim je u cilju zaštite domaće proizvodnje i supstitucije uvoza, ugovarač trebao preuzeti obavezu nabavke 3.000 tona domaće soli od «Solane « d.d. Tuzla. Promjenom vrste soli došlo je i do promjene cijene iste date u ponudi.

3.4.2.5. Izdaci za vanredno održavanje magistralnih cesta-rekonstrukcija

Rebalansom plana i programa za 2003. godinu navedeni izdaci planirani su na poziciji vanrednog-investicionog održavanja cesta (investicija) u iznosu od 5.311.000,00 KM, dok je u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa iskazano ostvarenje na poziciji rashoda 5.180.486,00 KM (izvršenje 97,54 %). U knjigovodstvenoj evidenciji i finansijskim izvještajima isti su iskazani i na poziciji rashoda i investicija u toku (stalna sredstava u pripremi).

Uvidom u dokumentaciju, vezano za ugovaranje usluga projektovanja i nadzora kao i izvođenja radova održavanja magistralnih cesta, konstatovano je da se ovi radovi ugovaraju nakon provođenja procedura propisanih Uredbom o postupku nabavke robe, vršenja usluga i ustupanju radova. Neophodnost provođenja odvojenih procedura za projektovanje, izvođenje radova i nadzor, zahtijeva duži vremenski rok za provođenje propisanih procedura i utiče na dinamiku realizacije planiranih zadataka, a posebno u ukoliko se godišnji planovi i programi ne donose u propisanim rokovima kako bi se na vrijeme poduzele potrebne aktivnosti. Navedeno se također odnosi i na ugovaranje usluga projektovanja i nadzora kao i izvođenja investicionih radova rekonstrukcije i izgradnje cesta i mostova. Izbora najpovoljnijeg ponuđača za navedene radove, je vršen u najvećem dijelu, na način, da se od ponuđača koji su zadovoljili opšte uslove izabere najpovoljniji ponuđač uzimajući u obzir ponuđenu cijenu i rok završetka radova, bez da se na osnovu prethodno donesenih kvalifikacionih kriterija izvrši vrednovanje i ocjena najpovoljnije ponude.

Revizijom je konstatovano, uvidom u dokumentaciju, da su za projekat sanaciju asfaltnog kolovoza ceste M-4 Tuzla-Doboj planirana sredstva godišnjim planom u iznosu od 600.000,00 KM, da je navedeni projekat završen u 2003. godini, a da je samo za izvedene radove (bez izdataka za projektovanje i nadzor) iskazan iznosu od 857.409,79 KM, što znači da je u odnosu na plan utrošeno više 257.409,79 KM ili 42,90 %. Na osnovu prethodno provedene procedure sa najpovoljnijim ponuđačem je zaključen je ugovor 10.10.2003. godine na iznos od 752.399,04 KM, za izvođenje radova na rekonstrukciji-sanaciji ceste M-4. Dana 04.11.2003. godine, sa istim izvođačem je zaključen Aneks 1 Ugovora o izvođenju radova, na iznos od 106.783,18 KM, za nastavak radova na rekonstrukciji-sanaciji M-4.

Prilikom zaključivanja ugovora sa izvođačima radova, od strane Direkcije cesta, u istom je imenovan šef projekta, tj. stručno lice koje je odgovorno za nadzor i izvršenje radova i dosljednu primjenu ugovora od strane izvođača radova. Na osnovu razgovora sa ovlaštenom osobom kao i uvidom u dokumentaciju prezentiranu od strane iste, nismo se uvjerali da je imenovani šef projekta u skladu sa datim ovlaštenjima vršio adekvatan nadzor i kontinuirano pratio kvalitet i kvantitet izvršenog radova u skladu sa ugovorom. Na navedeno je pored ostalog uticala i nedovoljna kadrovska popunjenost u Odsjek za nadzor i poslove održavanja.

3.4.3. Izdaci za nabavku stalnih sredstava i rekonstrukciju i izgradnju cesta i mostova

U Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa navedeni izdaci za nabavku stalnih sredstava, otplatu kredita i investiciona ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju cesta i mostova iskazani su iznosu od 11.978.275,00 KM. U knjigovodstvenoj evidenciji po navedenom osnovu ulaganja u 2003. godini iskazana su u iznosu od 11.523.177,16 KM.

Struktura izdataka iskazana u navedenom izvještaju prikazana je u sljedećoj tabeli:

R. br	Opis	Ostvareno u 2003. godini	Učešće %
1	2	3	4
1	Nabavka stalnih sredstava	230.521	1,92
2	Otplata kredita Bor banke	64.750	0,54
I izdaci za nabavku stalnih sredstava i otplatu kredita		295.271	2,46
3	Upravljanje cestama i sigurnost BiH	4.236.043	35,36
4	Rekonstrukcija poslovne zgrade DC FBiH	29.313	0,24
5.	Poboljšanje mostova Osanica i Bogatić	3.115	0,03
6	Zajednički projekti rekonstrukcije sa SFOR-om	1.488.425	12,43
	6.1. Prioritetni mostovi	95.473	
	6.2. Prioritetne ceste	70.507	
	6.3. Započeti projekti 2002/2003	1.322.445	

7	Vlastiti projekti DC FBiH u 2003. godini	5.043.779	42,11
8	Izgradnja obilaznice Pazarić	660.649	5,52
9	Rezervirana sredstva za rizike	221.680	1,85
	9.1 - Most Gostelja	120.791	
	9.2 - Most Delijaš	100.889	
II Ukupno investiciona ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju cesta i mostova		11.683.004	97,54
Ukupno I+II		11.978.275	100,00

Izdaci za nabavku stalnih sredstva iskazani u iznosu od 230.520,52 KM u odnosu na planirana sredstva od 300.000,00 KM, realizovani su 76,84 %. Izvršena je nabavka 5 putničkih vozila u iznosu od 180.689,51 KM; kancelarijskog namještaja 23.101,22 KM; kompjuterske opreme 22.849,00 KM i ostale opreme 3.880,79 KM.

Izdaci za vlastite projekte, iskazani u iznosu od 5.043.779,00 KM, odnose se na projekte Direkcije cesta koji su početi u 2003. godini i projekte koji su početi a nisu bili završeni u 2002. godini. U odnosu na planirane izdatke u iznosu od 7.794.600,00 KM realizovano je 64,71 %.

Na navedenoj poziciji iskazani su i izdaci za Izradu glavnog projekta kompletiranja autoceste Zenica-Sarajevo, dionica Visoko-Podlugovi, L=8,5 km u iznosu od 1.123.088,00 KM, što je u odnosu na planirana sredstva u 2003. godini u iznosu od 1.061.930,00 KM više za 5,76 %. Ugovor za izradu navedenog projekta zaključen je u 2002. godini, a ukupni izdaci za realizaciju navedenog projekta u 2002. i 2003. godini iskazani su u iznosu 1.320.958,19 KM. Odluka Vlade FBiH, vezano za izradu projekta druge faze izgradnje autoceste, nije prezentirana, a prema izjavi odgovorne osobe navedena sredstva su se planirala Godišnjim planom i programom na koji je Vlada FBiH dala suglasnost.

Izdaci za projekt «Upravljanje cestama i sigurnosti u BiH» u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa iskazani su u iznosu od 13.570.000 KM, što je u odnosu na planirana sredstva 16.840.000 KM manje za 19,42 %. Sredstva za finansiranje navedenog projekta u iznosu od 4.236.043,00 KM obezbijedena su od strane Direkcije cesta, kao vlastito učešće koje je obavezna da obezbijedi FBiH za implementaciju projekta u skladu sa potpisanim sporazumima, a ostatak sredstvima iz kredita Međunarodne asocijacije za razvoj. Navedena obaveza od strane FBiH je preuzeta po osnovu zaključenog Sporazuma o razvojnom kreditu između BiH i Međunarodne asocijacije za razvoj i Projektnog sporazuma između FBiH i Međunarodne asocijacije za razvoj, na koje je Vlada FBiH dala saglasnost. Projektnim sporazumom definisan je postotak troškova (po osnovu sanacije prioriternih cestovnih dionica i crnih tačaka i jačanju institucija za upravljanje cestama) po kategorijama (građevinski radovi, konsultantske usluge, tehničke usluge, roba), koji se mogu finansirati iz kreditnih sredstava, dok preostali dio kao vlastito učešće je obavezna da obezbijedi FBiH. Kredit Međunarodne asocijacije za razvoj u iznosu od 16.130.000,00 specijalnih prava vučenja, postao je operativan 16.10.2002. godine.

Na osnovu uvida u knjigovodstvenu dokumentaciju, konstatovano je da je u glavnoj knjizi, kao i u finansijskim izvještajima, evidentirana, odnosno iskazana samo vrijednost stalnih sredstva finansirana od strane Direkcije cesta (vlastito učešće) u iznosu 4.236.043,00 KM, dok ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju stalnih sredstva koja su finansirana iz naprijed navedenog kredita nisu evidentirana, kao ni obaveza po navedenom kreditu. Radi izvještavanja Svjetske banke, a u skladu sa preuzetim obavezama od strane FBiH u naprijed navedenim sporazumima, Direkcija cesta vodi posebnu evidenciju o ukupnim finansijskim ulaganjima kao i ostalim aktivnostima vezanim za implementaciju projekta.

Priprema dokumenata ponude, proces prikupljanja i procjene ponuda, te odabir najuspješnijeg ponuđača provodio se u skladu sa standardnim pravilima Svjetske banke za radove, nabavku robe i odabir konsultanata i uz odobrenje Svjetske banke.

Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju (prezentirane odluke i zaključci Vlade FBiH prije promjene statusa Direkcije cesta u privredno društvo), nije se moglo potvrditi da su obaveze FBiH preuzete po naprijed navedenim potpisanim sporazumima prenesene na Direkciju cesta. Ovdje se posebno ističe preuzimanje obaveze obezbijedenja sredstava, za vlastito učešće radi nesmetane implementaciju projekta, u iznosu od 4.236.043,00 KM.

Potrebno je da se od strane nadležnih organa jasno definišu obaveze Direkcije cesta po osnovu zaključenog Sporazuma o razvojnom kreditu i Projektnog sporazuma sa Međunarodnom asocijacionom za razvoj, a koji su potpisani prije konstituisanja Direkcije cesta kao privrednog društvo.

Potrebno je da se u skladu sa Zakonom o vanjskom dugu FBiH («Sl. novine FBiH» br. 41/98), od strane nadležnih organa, utvrde obaveze po kreditnim zaduženjima koje se odnose na Direkciju cesta kao privrednog društva.

3.5. Stalna sredstva

Prema bilansnim pozicijama struktura stalnih sredstava u 2003. godini, sa evidentiranim promjenama, bila je slijedeća

R. br	Vrsta stalnih sredstava	Stanje 01.01.2003.	Povećanje u 2003. godini	Smanjenje u 2003. g.	Ispravka vrijednosti	Sadašnja vrijednost
1	2					
1	Ceste	1.402.489.660	-	-	-	1.402.489.660
2	Mostovi	171.194.107	-	-	-	171.194.107
3	Tuneli	142.813.120	-	-	-	142.813.120
I Ukupno građevinski objekti (1+2+3)		1.716.496.887	-	-	-	1.716.496.887
4.	Transportna sredstva	180.212	180.690	-	114.390	246.512
5.	Kancelarijski namještaj	52.027	23.101	-	22.095	53.033
6.	Kompjuterska oprema	53.690	22.849	-	31.508	45.031
7.	Ostala oprema	64.834	3.881	-	34.032	34.683
II Ukupno oprema (4+5+6+7)		350.763	230.521	-	202.025	379.259
Materijalna sredstva u upotrebi(I+II)		1.716.847.650	230.521		202.025	1.716.876.146
8.	Auto-put Jošanica-Podlugovi	52.597.234	15.179.211	67.776.445		-
9.	Auto-put Podlugovi - Visoko	197.870	1.123.088			1.320.958
10.	Poslovna zgrada	14.866	14.447			29.313
11.	Ostala mat. sredstva u pripremi	201.982	10.090.371			10.292.353
Materijalna sred. u pripremi (8 do11)		53.011.952	26.407.117	67.776.445		11.642.624
12	Poslovni zgrada-van upotrebe	926.862				926.862
Materijalna sred. van upotrebe (=12)		926.862				926.862
Ukupno materijalna stalna sredstva (od 1 do 12)		1.770.786.464	26.637.638	67.776.445	202.025	1.729.445.623

Na osnovu uvida u dokumentaciju, a vezano za stalna sredstva-građevinske objekte (magistralne ceste, mostove, tunele), konstatovano je da su isti evidentirani na osnovu Elaborata o procijeni vrijednosti imovine direkcije cesta FBiH (u osnivanju), koji je sačinjen od strane stalnog sudskog vještaka građevinske struke, na dan 24.05.2002.godine. Na osnovu navedenog elaborata (izvršenog popisa cestovne imovine Federacije) vrijednost cesta, mostova i tunela na bilansnim pozicijama iskazana je zbirno. Međutim, i ako je bila obavezna u skladu sa Zakonom, Direkcija cesta nije, sastavila bilans stanja imovine u skladu sa važećim propisima, na osnovu izvršenog popisa uz navođenje pojedinačne vrijednosti cestovne imovine. Pomoćna evidencija navedenih stalnih sredstava nije prezentirana.

Kao što je ranije navedeni nije vršena amortizacija cestovne imovine (magistralnih cesta) i ako se ista u skladu sa zakonskim propisima i Računovodstvenim standardom 16. Direkcija cesta kao privredno društvo, trebala obračunavati.

Zbog navedenog, kao i da sva izvršena ulaganja u cestovnu imovinu, datu na korištenje i upravljanje Direkciji cesta od strane Vlade FBiH, nisu evidentirana odnosno za ista nije povećana i smanjena vrijednost navedene imovine (ulaganja iz kreditnih sredstava; ulaganja u auto-put; dio investicionih ulaganja evidentiran kao tekuća ulaganja-rashod), iskazana sadašnja vrijednost cestovne imovine nije realna.

Potrebno je da se u skladu sa Zakonom o cestama FBiH sačini bilans stanja imovine u skladu sa važećim propisima.

3.6. Novčana sredstva

Novčana sredstva na kraju 2003. godine, iskazana su u iznosu od 19.029.220,02 KM, a ista se odnose na novčana sredstva na transakcijskim računima 19.057.686,05 KM i na računima blagajne 1.533,97 KM.

Platni promet obavljao se preko depozitnih i transakcijskih računa (u KM računi i devizni računi), otvorenih kod dvije poslovne banke, a sa istima su ugovori zaključeni u 2002. godini. Navedeni računi su otvoreni prema namjeni finansijskih sredstava koja se uplaćuju u skladu sa Zakonom.

3.7. Potraživanja i obaveze

Kratkoročna potraživanja, na dan 31.12.2003. godine, u finansijskim izvještajima i knjigovodstvenoj evidenciji, iskazana su u iznosu od 933.321,77 KM. Navedena potraživanja odnose se na: potraživanja od kupaca-SFOR-a 333.778,16 KM; potraživanja za date avanse 443.119,61 KM; potraživanja za uplaćenu akontaciju poreza na dobit (za januar i februar 2003. godine) 155.774,00 KM i ostala kratkoročna potraživanja 650,00 KM.

Ukupne obaveze u knjigovodstvenoj dokumentaciji na kraju 2003. godine iskazane su u iznosu od 31.984.425,04 KM. Navedene obaveze odnose se na:

• dugoročni kredit BOR banke	184.309,75 KM
• <u>dugoročno razgraničeni troškovi po diobenom bilansu</u>	<u>148.808,66 KM</u>
Ukupno dugoročne obaveza	333.118,41 KM
• obaveze prema dobavljačima (usluga, roba, kamata u 2003. godina)	4.244.933,97 KM
• obaveze po osnovu obračunatih poreza i doprinosa na ugovor o djelu	1.591,00 KM
• obračunate naknade za eksploataciju šuma	64.618,85 KM
• obračunat članarina turističkim zajednicama	10.000,00 KM
• obračunata rezervisanja za obaveze	479.336,02 KM
• obračunata rezervisanja za sudske sporove	435.252,89 KM
• <u>odloženi prihod u 2003. godini</u>	<u>26.415.573,90 KM</u>
Ukupno kratkoročne obaveze	31.651.306,63 KM

Iznos iskazanog odloženog prihoda u iznosu 26.415.573,90 KM (odnosi se za 2003. i 2002. godinu) kao i osnovanost i način iskazivanja istog, ne može se potvrditi iz razloga što su iz navedenih sredstava (odloženih prihoda) izvršena investiciona ulaganja i nabavka stalnih sredstva, koja su u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa iskazana u iznosu od 11.978.275,00 KM.

3.8. Kapital

Ukupan upisani kapital Direkcije cesta iskazan je u iznosu od 1.717.423.749,00 KM. U skladu sa Zakonom, visina kapitala utvrđena je na osnovu Elaborata o procijeni vrijednosti imovine Direkcije cesta Federacije BiH, sačinjenog od strane sudskog vještaka. Kapital koji je iskazan u poslovnim knjigama u skladu je sa kapitalom iskazanim u Rješenju o upisu u sudski registar, broj UF/I-1528/02 od 24.10.2002. godine, Kantonalnog suda Sarajevo. Promjena na kapitalu nije bilo.

3.9. Vanbilansna evidencija – Sredstva, potraživanja i obaveze po osnovu izgradnje autoceste Zenica-Sarajevo dionica Podlugovi-Jošanica

Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju konstatovano je da su u vanbilansnoj evidenciji iskazana sredstva, odnosno obaveze u iznosu od 69.403.184,74 KM, koje se odnose na izgradnju autoceste Zenica-Sarajevo, dionica Podlugovi – Jošanica. Iskazana sredstva odnose se na izvršene radove na izgradnji autoceste u iznosu od 67.776.445,15 KM i novčana sredstva na transakcijskom računu 1.626.739,59 KM, dok se obaveze odnose na obaveze prema investitorima (Vlada FBiH i JP PTT BiH) 68.426.650,97 KM i neizmirene, a fakturisane, obaveze prema dobavljačima 976.533,36 KM. Evidencija poslovnih promjena i finansijskih transakcija, nastalih po osnovu izgradnje ove dionice autoceste, do kraja 2003. godine vodila se na bilansnim pozicijama, da bi se na kraju poslovne godine izvršilo preknjižavanje iste na vanbilansnu evidenciju. Osnovanost i opravdanost navedenog prenosa, ne može se potvrditi iz razloga što je u skladu sa Zakonom korištenje i upravljanje magistralnim cestama povjereno Direkciji cesta kao i što su ulaganja izvršena na magistralnoj cesti, koja predstavlja dio cestovne infrastrukture na osnovu koje je u Elaboratu o procijeni vrijednosti imovine utvrđena visina kapitala Direkciji cesta. Također, treba napomenuti, da od strane Vlade FBiH nije formirano drugo preduzeće kojem bi se dalo na korištenje i upravljanje navedena imovina i da su izvršenim Diobenim bilansom sredstava, opreme, arhive, dokumentacije, službenika i drugih stvari između Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i Direkcije cesta FBiH (noviformiranog privrednog društva) sredstva po osnovu izgradnje autoceste prenesena na Direkciju cesta.

Izdaci kao i način raspolaganja doznačenim sredstvima za navedene namjene nisu obrazloženi u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana i programa za 2003. godinu, koji je dostavljen Vladi FBiH. Također, nije

prezentirana ni druga relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se moglo potvrditi da je na dan 31.12.2003. godine, od strane Direkcije cesta sačinjen izvještaj o stepenu gotovosti radova na navedenom objektu, načinu trošenja doznačenih namjenskih sredstva, roku završetka, odnosno potrebnim sredstvima za završetak objekta kao i da je isti dostavljen Vladi FBiH.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, konstatovano je da je Odluku o izgradnji autoceste Zenica-Sarajevo dionica Podlugovi-Jošanica-11,5 km, donijela 21.12.2000.godine Vlada FBiH. Navedenom odlukom utvrđen je način finansiranja i zaduženo Federalno ministarstvo prometa i komunikacija da putem Federalne direkcije cesta (koja je se nalazila u sastavu navedenog ministarstva) realizuje istu u skladu sa dinamičkim planom odobrenim od strane Vlade FBiH. Izbor najpovoljnijeg izvođača za nadzor, izgradnju trase i petlji, izgradnju novih mostova i sanaciju postojećih mostova izvršen je u 2001.godini, od strane Federalnog ministarstva prometa i komunikacija-Federalna direkcija cesta, koja je sa istima zaključila ugovore. Registracijom u 2002.godini Direkcije cesta FBiH, kao privrednog društva, ista je preuzela samo obavezu praćenja izvršenja ugovorenih radova i vođenje evidencije po zaključenim ugovorima. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija je zadržalo u svojoj nadležnosti pravo izmjena i dopune zaključenih ugovora, tako da je u 2003. godini zaključilo anekse ugovora sa izvođačima. Novčanim sredstvima, izdvojenim za navedene namjene na poseban transakcijski račun, raspolagali su kolektivno, ministar Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i vršilac dužnosti generalnog direktora Direkcije cesta FBiH.

Najveći dio troškova na izgradnji autoceste u iznosu od 68.176.038,00 KM, odnose se na: izgradnju novih mostova i sanaciju postojećih mostova izvršenih od strane Konzorcija (GP ŽGP Sarajevo, DP PUT d.d. Sarajevo, GP Bosnaputevi, Sarajevo, GIK Hidrogradnja Sarajevo) 32.662.248,70 KM (Ugovor FBH/101CM/01 od 08.10.2001.godine 28.326.871,43 KM i Aneks br. 1 – bez datuma zaključivanja 4.335.377,27 KM); izgradnju trase i petlji izvršenih od strane Zajedničkog poduzetništva (SCT d.d. Ljubljana, Republika Slovenija i JATA d.o.o. Srebrenik) 33.843.936,08 KM (Ugovor FBH/101CT/01 od 08.10.2001.godine 30.400.262,43 KM i Aneks br. 1 od 07.11.2003.godine 3.443.673,65 KM); nadzor izvršenih od strane Konzorcija (Zavoda za saobraćaj građevinskog fakulteta u Sarajevu i Divel d.o.o. Sarajevo) 1.669.854,18 KM (Ugovor FBH/101S/01 od 29.10.2001.godine 1.474.600,00KM i Aneks br. 1 od 07.11.2003.godine 195.254,18 KM). Ukupna vrijednost naknadnih radova ugovorena aneksima na osnovni ugovor, iznosi 7.974.305,30 KM, što u odnosu na radove ugovorene osnovnim ugovorom čini 13,25 %. Navedeni aneksi zaključeni su poslije završetka radova od strane izvođača i puštanja autoceste u upotrebu, a za utvrđivanje ukupnog iznosa viška radova i nepredviđenih radova korišteni su varijacioni nalozi (instrukcije date od ovlaštenih lica za izmjene ugovorenih radova) koji su se vodili u toku izgradnje objekta, a koji su kod izgradnje trase i petlji znatno premašile iznos koji je priznat u aneksu nakon usaglašavanja. Ovdje treba napomenuti da se kod izgradnje trase i petlji najveći dio naknadnih radova odnosi na troškove nasipnog materijala koji se morao dovoziti van trase, jer se prema prezentiranoj dokumentaciji, odmah na početku radova pokazalo da se isti ne može koristiti sa trase, što je bilo navedeno u tenderu. Nakon završetka navedenih radova, aneksom su za iste radove utvrđene dvije cijene, za 100.000 m³ 12,65 KM a za 138.646,11 m³ 17,65 KM/m³, i ako je od strane izvođača zahtijevana cijena 31,815 KM/m³ (35,50 KM – 10 %) koju je isti u ponudi bio dao za količinu od 1m³ (kao napomenu).

Pored navedenog iznosa troškova iskazanih na izgradnji autoceste, u prezentiranu dokumentaciju iskazani su izdaci u iznosu od 3.174.842,00 KM koji se odnose na troškove projektovanja, istražnih radova, eksproprijacije zemljišta i objekata i bankarske troškove.

Sredstva za izgradnju navedene dionice autoceste Zenica-Sarajevo obezbijedena su iz dobiti JP PTT saobraćaja BiH za 2000. godinu i Budžeta FBiH za 2001., 2002. i 2003. godinu. Na transakcijski račun, u 2003. godini, izvršena je uplata sredstava iz Budžeta FBiH u iznosu od 15.892.916,00 KM.

Uvidom u Ugovorom o učešću o finansiranju izgradnje autoceste Sarajevo-Zenica dionice Podlugovi-Jošanica, zaključen dana 27.02.2001. godine između Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i JP PTT saobraćaja BiH, JP PTT saobraćaja BiH je po osnovu uloženi sredstva u iznosu od 40.000.000,00 KM (uplata izvršena u 2001. godini) ostvarilo pravo regresa po osnovu uloženi sredstava, a isto se trebalo regulisati posebnim ugovorom sa pravnim licem koje bude ovlašteno da upravlja izgrađenom autocestom. Nije prezentirana dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je pravo regresa po osnovu uloženi sredstava u skladu sa navedenim ugovorom i regulisano.

Potrebno je da se izvrši uvid u cjelokupnu dokumentaciju, vezano za način raspolaganja sredstvima namijenjenim za izgradnju autoceste Zenica-Sarajevo dionica Podlugovi-Jošanica-11,5 km, sa posebnim naglaskom na opravdanost i način zaključivanja aneksa na osnovni ugovor, uzimajući u obzir da je u realizaciji projekta učestvovala Direkcija cesta FBiH i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija.

Da Vlada FBiH u okviru svojih ovlaštenja i nadležnosti tačno utvrdi nosioca aktivnosti po pitanju izgradnje autoceste Zenica – Sarajevo, kao i prava korištenja i upravljanja navedenom autocestom.

Potrebno je da ovlašteno pravno lice kome se povjeri upravlje izgrađenom autocestom reguliše prava i obaveze koje proističu iz korištenja autoceste a prema visini učešća sredstava JP PTT Saobraćaja BiH Sarajevo, u skladu sa zaključenim Ugovorom o učešću o finansiranju izgradnje autoceste Sarajevo-Zenica dionice Podlugovi-Jošanica sa navedenim preduzećem.

4 ZAKLJUČAK

Na osnovu provedene revizije finansijskih izvještaja za 2003. godinu i utvrđenih propusta vezano za zakonitost i transparentnost finansijskog poslovanja, namjenskog trošenja javnih sredstva i odgovornosti menadžmenta i organa upravljanja za zakonitost i efikasnost rada u povjerenim im javnim ovlaštenjima, konstatovano je, da su na iste značajno uticali: nedosljedna primjena zakonskih i ostalih propisa (Zakona o cestama FBiH, Zakona o računovodstvu i Računovodstvenih standarda); način izbora i imenovanja organa upravljanja i rukovođenja; nepostojanje strategije razvoja cestovne infrastrukture i srednjoročnog plana i programa razvoja; neuspostavljanje evidencije (katastra) cesta i objekata na cestama, zemljišnog pojasa, prometne signalizacije i opreme na njima; nedefinisan način evidentiranja i iskazivanja u poslovnim knjigama prihoda, rashoda i kapitala odnosno naknada za ceste; nedefinisanje nadležnosti i odgovornosti između Direkcije cesta i Federalnog ministarstva prometa i komunikacija po osnovu izgradnje Auto-ceste Zenica-Sarajevo; nedefinisanja (prijenos) obaveza proisteklih po osnovu zaključenog supsidijarnog kreditnog sporazuma po ino-kreditu za finansiranje projekta «Upravljanje cestama i sigurnost» i nedovoljna kadrovska uposlenost za obavljanje poslova utvrđenih Zakonom kao i prenesenih javnih ovlaštenja istim.

Naprijed navedeno, u najvećem dijelu prisutno od osnivanja preduzeća, je značajno uticalo na rad Direkcije cesta odnosno na poslovanje u toku revidirane godine i na iskazano stanje na kraju godine. Evidentno je da od strane Direkcije cesta, prema prezentiranoj dokumentaciji, nisu u svim slučajevima u skladu sa ovlaštenja i nadležnosti poduzimane konkretne mjere, kako bi se isto riješilo odnosno otklonili uzroci koji smanjuju efikasnost u poslovanju i utiču na odstupanje od zakonom utvrđenih okvira. Naime, i u izvještajima koji su sačinjavani od strane Direkcije cesta i dostavljeni Vladi FBiH nisu u potpunosti prezentirani stvarni problema koji su se javili u radu iste, niti su inicirani prijedlozi za rješavanje istih. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, koje je bilo upoznato sa dijelom problema u radu Direkcije cesta, nije u skladu sa svojom nadležnošću, koja se odnosi na nadzor nad primjenom zakonski propisa u radu Direkcije cesta, nije u skladu sa istom poduzima adekvatne mjere. Također, i Vlada FBiH kao osnivač nije u potpunosti realizovala svoje nadležnosti utvrđene zakonskim propisima, a što je posebno izraženo kod izbora i imenovanja organa upravljanja i rukovođenja.

U cilju efikasnijeg upravljanja magistralnim cestama, potrebno je da se otklone konstatovani propusti, odnosno da se postupi u skladu sa datim preporukama. U okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja potrebno je da poduzmu odgovarajuće aktivnosti, Vlada FBiH kao osnivač Direkcije cesta, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija odgovorno za upravni nadzor nad primjenom zakona i propisa donesenih na osnovu istog, a posebno Direkcija cesta u dosljednom obavljanju poslova i zadataka radi koji je i osnovana i povjerenih ovlaštenja, a sve u skladu sa Zakonom o cestama FBiH.

5 KOMENTAR

U ostavljenom roku Direkcija cesta FBiH se očitovala Izjašnjenjem na izvještaj o reviziji, broj 01-05-211-1/05 od 01.02.2005. godine o Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja na dan 31.12.2003. godine. Nakon izvršenog uvida u Izjašnjenje na izvještaj o reviziji, osim primjedbe vezane za uticaj

konstatovanih propusta prilikom imenovanja organa upravljanja i rukovođenja kao i same koordinacije između njih na korištenje povjerenih javnih sredstava, ostale primjedbe i obrazloženja nismo uvažili iz razloga što nisu prezentirani novi dokazi i činjenice odnosno, nova saznanja koja nismo imali u toku revizije.

Također, u Izjašnjenju na izvještaj o reviziji, navedeno je da su po određenim preporukama već poduzete određene aktivnosti (u Službi « Pomoći – informacija na cestama» i uspostavi baze podataka za ceste, mostove i tunele).

**Viši revizor
Munib Ovčina, dipl.ecc.**